

Handläggare

Ulrika Bengtsson (ubd002)

Fastställare

Åsa Bellander (abr013)

Gäller för

Regiongemensamt

Dokumenttyp

Riktlinje

Giltigt till och med

2023-11-04

Granskare

Hans Boman (hbn007), Maria Tempé (mte001)

Fastställt

2019-03-07

Reviderat

2022-05-04

Dokumentnr / Version

378873 / Version 3

Processägare

Ytterligare information

Ersätter dokument 242520

Beredskapsplan för smittskydd

Denna beredskapsplan är kopplad till:

Regional kris och katastrofmedicinsk beredskapsplan för Region Västernorrland

<https://intranat.rvn.se/globalassets/platina/132212>

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Innehåll

SYFTE	3
MÅLSÄTTNING	3
LARMROUTIN	3
BEHANDLANDE LÄKARE	3
LARM FRÅN ANNAN ÄN BEHANDLANDE LÄKARE	4
SMITTSKYDDSLÄKAREN	4
BEREDSKAPSLÄGEN	5
NORMALLÄGE	5
STABSLÄGE	5
FÖRSTÄRKNINGSLÄGE	5
KATASTROFLÄGE	5
ANSVARSDOMRÅDEN FÖR MYNDIGHETER/ORGANISATIONER	6
REGIONALA OCH KOMMUNALA AKTÖRER	6
NATIONELLA MYNDIGHETER	9
EKONOMI	10
HOTBILDER	11
INFEKTIONSSJUKDOMAR SOM KAN ORSAKA ALLVARLIGA UTBROTT OCH EPIDEMIER	11
SMITTSPRIDNING	11
SJUKVÅRDENS UPPGIFTER VID UTBROTT AV SMITTSAM SJUKDOM	12
TABELL 1 DEFINITIONER	13
LAGAR AV BETYDELSE FÖR SMITTSKYDD	14
BILAGA 1 TÄNKBARA SMITTVÄGAR	15
RELATERAD INFORMATION	16

Dokumenttyp
Riktlinje

Fastställt
2019-03-07

Reviderat
2022-05-04

Giltigt till och med
2023-11-04

Dokumentnr / Version
378873 / Version 3

Syfte

Syftet med beredskapsplanen är att beskriva olika aktörers ansvarsförhållanden och hur smittskyddsarbetet i Västernorrland skall bedrivas i samband med hotande eller rådande epidemisk allvarlig händelse. Bioterrorism kan jämföras med epidemisk allvarlig händelse. En pandemi är att betrakta som en epidemisk allvarlig händelse och hanteras enligt en särskild regional pandemiplan.

Målsättning

Beredskapsplanens målsättning är att smittskyddsåtgärder vidtas utifrån ansvarsförhållanden för att:

1. fastställa smittämne
2. skära av smittvägar
3. isolera smittkällor
4. identifiera riskgrupper samt höja deras motståndskraft genom immunisering eller antibiotikabehandling
5. utgöra underlag för planering av det operativa smittskyddsarbetet och omhändertagandet av patient med smittsam sjukdom.

Larmrutin

Behandlande läkare

Behandlande läkare skall anmäla anmälningspliktiga sjukdomar till Smittskyddsläkaren. Även annan sjukdom som är eller som misstänks vara smittsam skall anmälas om den har fått en anmärkningsvärd utbredning inom ett område eller uppträder i en elakartad form.

Anmälan av utbrott av smittsam sjukdom eller misstänkt utbrott skall omedelbart göras till smittskyddsläkaren.

Varje läkare ansvarar för:

- anmälan till Smittskyddsläkaren dagtid via telefon. Vid epidemisk allvarlig händelse jourtid kontaktas TiB som söker smittskyddsläkare eller infektionsbakjour.
- fortsatt utredning enligt direktiv från smittskyddsläkaren.
- information och rådgivning till den/de vård sökande utifrån smittskyddsbladen och/eller andra skriftliga rekommendationer.
- att uppföljning sker i samverkan med smittskyddsläkaren.
- anmälan i SmiNet.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Uppgifter som skall rapporteras till Smittskyddsläkaren vid (misstänkt) utbrott:

- **Vem:** de sjukas namn, födelseår, adress och yrke registreras
- **Hur:** symtom
- **När:** vid vilken tidpunkt insjuknade personen/personerna?
- **Var:** finns något geografiskt samband mellan de smittade personerna?
- **Vad:** agens, kemiskt ämne, är sjukdomsbilden typisk för något specifikt smittämne?
- **Varför:** orsak till utbrottet? (livsmedel, vatten, kontakt med andra fall).

Provtagning

Omgående provtagning på sjuka personer. Kontakta Laboratoriemedicin Västernorrland. Vid misstanke om smitta i miljön kontakta miljöinspektör vid respektive primärkommun.

Att läsa: Fakta om smittsamma sjukdomar

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/>

Larm från annan än behandlande läkare

Privatpersoner, organisationer eller myndigheter kan rapportera till Smittskyddsläkaren om smittsam sjukdom.

Smittskyddsläkaren

Smittskyddsläkaren bedömer beredskapsläget och beslutar om beredskapsplanens ikraftträdande. Smittskyddsläkaren meddelar Tjänsteman i beredskap (TiB)/ Regional särskild sjukvårdsledning (RSSL) vid förändring i beredskapsläget. Vid överhängande fara för spridning av allvarlig smittsam sjukdom kan Smittskyddsläkaren begära sändning av varningsmeddelande via VMA (Viktigt meddelande till allmänheten). Samverkan med ex. primärkommuner och myndigheter söks för att begränsa spridningen av smittsam sjukdom.

Information

Vid överhängande fara för spridning av allvarlig smittsam sjukdom kan Smittskyddsläkaren begära sändning av varningsmeddelande via VMA (Viktigt meddelande till allmänheten). Enhetlig information till alla som berörs av epidemin. Smittskyddsläkaren ansvarar för innehållet i informationen till drabbade, anhöriga och massmedia.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Beredskapslägen

Normalläge

Smittskydd under normala förhållanden. Den enskilde läkaren ska kunna handlägga smittsamma sjukdomar i samhället på egen hand. Inom sjukhuset handläggs ärendet av behandlande läkare, vid behov i samverkan med Vårdhygien och Infektionskliniken.

Vid förändrat beredskapsläge ska alltid TiB/RSSL informeras (TiB kontaktas via SOS 112 eller 0611–20035).

Stabsläge

Händelse/situation som är ”på väg” att uppstå eller ”stand-by-läge”.

Lokalt mindre utbrott eller hot om sådant sköts i samråd och samverkan mellan Smittskyddsenheten, behandlande läkare på hälsocentral/vårdcentral, sjukhus och när så krävs respektive miljö- och hälsoskyddsinspektör.

Vid smittspridning i vård- och omsorg handläggs utbrott i samarbete med behandlande läkare, sjukhusledningen och Vårdhygien. Läs mer i riktlinjen [Utbrottsgrupp vid smittspridning i vård och omsorg](#).

Förstärkningsläge

Beredskapsläget innebär utökning av de funktioner där behov av resursförstärkning är uppenbart och mycket sannolikt ex. vid större utbrott eller elakartad form av sjukdom. Här krävs en samordning och omprioritering av arbete och resurser för att klara den uppkomna situationen.

Katastrofläge

Utbredning av smitta är omfattande eller av hög smittsamhet, elakartad karaktär eller att sjukvårdens totala resurser är otillräckliga.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Ansvarsområden för myndigheter/organisationer

Regionala och kommunala aktörer

Regionen

Ansvarar för hälso- och sjukvård samt för att behövliga smittskyddsåtgärder vidtas inom sitt område.

Regionens verksamheter skall vid behov samverka sinsemellan samt med verksamheter i angränsande regioner och med andra berörda organisationer och myndigheter vid bekämpning av smittsamma sjukdomar och vid vård av patienter med sådana sjukdomar.

Länets sjukhus

Länets sjukhus svarar för sin egen operativa verksamhet och sjukvård till sjuka eller smittade personer och skall samverka vid behov. Varje sjukhus skall med denna beredskapsplan som grund ha en lokal beredskapsplan för smittskydd och omhändertagandet av patient med smittsam sjukdom och svara för att den är aktuell.

Infektionsklinik

Ansvarar för vård och behandling av sjuka/smittade personer som behöver specialistvård.

Infektionskliniken skall även bistå öppna vården samt övriga kliniker inom Regionen med specialistråd.

Primärvård

Hälso- och vårdcentraler och annan primärvård svarar för undersökning och behandling av personer som inte behöver sjukhusvård. Lokal särskild sjukvårdsledning (LSSL) primärvård kan bli aktuell att upprätta vid behov.

Varje läkare

Ansvarar för smittskyddsåtgärder enligt smittskyddslagen vilket bl.a. innebär att:

- provta vid misstanke om smittsam sjukdom
- anmäla till smittskyddsläkaren via SmiNet och ev. telefon
- ge förhållningsregler och information till patienten. Se smittskyddsblad, <https://www.rvn.se/sv/For-vardgivare/Smittskydd/smittskyddsblad/>

Smittskyddsläkaren

Ansvarar för planering, organisation och ledning av Smittskyddet i länet.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Regional särskild sjukvårdsledning (RSSL)

Svarar för samordning mot hälso- och sjukvården, andra regioner och centrala myndigheter. Leds av regiondirektören eller dennes ersättare. Initialt kan TiB ha RSSL: s befogenheter.

Smittskyddsläkaren ingår vid epidemisk allvarlig händelse.

Lokal särskild sjukvårdsledning (LSSL)

LSSL leder och samordnar sjukhus- resp. primärvårdsresurser vid en särskild händelse. LSSL ansvarar för information såväl internt som externt.

Krisledningsnämnden

Den samlade politiska ledningen som har total beslutanderätt vid extraordinär händelse.

Regional särskild sjukvårdsledning (RSSL)

Består av: ordinarie ledamöter, smittskyddsläkare

Samverkan kan sökas med: länsstyrelsen inkl. länsveterinär, representant från primärkommun

Krisledningsnämnd vid extraordinär händelse

Lokal särskild sjukvårdsledning (LSSL) vid Länssjukhuset Sundsvall-Härnösand, Sollefteå sjukhus, Örnsköldsviks sjukhus och primärvården

RSSL ansvarar/planerar för:

- information till Folkhälsomyndigheten (FOHM) om internationellt hot mot människors hälsa föreligger, HSLF-FS 2015:9
- fortlöpande följa det epidemiologiska läget och analysera inkommande uppgifter
- planera långsiktigt smittskyddsarbetet med hänsyn till sjukdomens art ex. lokaler, personal, smittspårning, skyddsutrustning, läkemedel inkl. vaccin
- samordna insatser
- mandat att ta beslut om omfördelning av resurser
- information till massmedia
- stöd för analyser och statistisk prognosbearbetning
- rådgivande grupp, till anhöriga och drabbade
- uppföljning, utvärdera kvalitén på smittskyddsarbetet

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställt 2019-03-07	Reviderat 2022-05-04	Giltigt till och med 2023-11-04	Dokumentnr / Version 378873 / Version 3
---------------------------------	---------------------------------	--------------------------------	---	---

Vårdhygien

Den länsövergripande vårdhygieniska funktionen verkar inom sitt expertområde, region, folktandvård, privat vc. samt kommunal äldre- och funktionshinderomsorg, i samråd med Smittskyddsläkaren.

Länsverksamhet Laboratoriemedicin

Ansvarar för analyser på prov från människor. Verksamheten ansvarar för att aktuella provtagningsanvisningar och remisser finns tillgängliga för sjukdomar aktuella vid utbrott, epidemier och biologisk krigföring samt hur och vart proverna skall sändas.

Inköp- och upphandling

Verkar för att säkerställa tillgång till skyddsutrustning, provtagningsmateriel m.m. i samarbete med bl.a. Vårdhygien.

Analys och uppföljning

Bistår RSSL med analyser och statistisk prognosbearbetning.

Kommunikation

Bistår RSSL med kommunikation med anledning av epidemisk allvarlig händelse.

Länsstyrelsen inkl. länsveterinären

Länsstyrelsen har informationsansvar till allmänhet och massmedia vid sjukdomar som är reglerade i epizootilagen.

Länsveterinären har ansvar för bekämpning av smittsamma sjukdomar hos djur samt ett övergripande ansvar för tillsyn enligt livsmedelslagen och epizootilagen.

Länsveterinären är Länsstyrelsens representant i kontakten/samarbetet med Smittskyddsläkaren.

Primärkommunen

Den nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet i en kommun svarar för att smittskyddsåtgärder vidtas mot sådana djur, livsmedel, vattentäkter, avloppsvatten, ventilationsanläggningar och andra objekt som sprider eller misstänks sprida smittsamma sjukdomar.

Miljökontoret eller motsvarande tjänstemannaorganisation verkställer nämndens beslut. Inom primärkommunernas skola, vård- och omsorgsverksamhet skall beredskap finnas för åtgärder vid utbrott av smittsamma sjukdomar.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Karantänshamn

Sundsvalls hamn är karantänshamn. Den som ansvarar för verksamheten vid karantänshamnen ska i samverkan med smittskyddsläkaren fastställa dokumenterade rutiner som säkerställer att åtgärder kan vidtas för att förhindra spridning av smittämnen som kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa. De myndigheter som ansvarar för att vidta åtgärder vid internationellt hot mot människors hälsa kontaktas.

HSLF-FS 2015:8 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/h/hslf-fs-20158/>

Nationella myndigheter

Folkhälsomyndigheten (FOHM)

FOHM har det övergripande nationella ansvaret för befolkningens skydd mot smittsamma sjukdomar och samordnar smittskyddet på nationell nivå. FOHM tar fram föreskrifter, rekommendationer och vägledningar för att säkerställa ett effektivt smittskyddsarbete.

Socialstyrelsen (SoS)

SoS är en statlig myndighet under Socialdepartementet med bred verksamhet som rör socialtjänst, hälso- och sjukvård, och patientsäkerhet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB har till uppgift att utveckla och stödja samhällets förmåga att hantera olyckor och kriser. Samhällets krisberedskap bygger på att kommuner, landsting, myndigheter, organisationer och företag tar sitt ansvar och samarbetar med varandra. MSB ska ha en helhetssyn och stödja de ansvariga – framförallt kommuner och länsstyrelser. Dessutom ska MSB tydliggöra de ansvarigas roller samt bygga upp och förmedla kunskap.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

FOI:s huvuduppgift är att bedriva forskning, metod- och teknikutveckling och utredningsarbete för totalförsvaret. Bl.a. arbetar man med CBRN-frågor inklusive identifiering, karakterisering och forensik av smittsamma biologiska ämnen.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

IVO är en statlig myndighet som har tillsynsansvar inom bl.a. hälso- och sjukvården inklusive smittskyddet.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Jordbruksverk (SJV) och Livsmedelsverk (SLV)

SVA, SJV och SLV är statliga expert- eller kontrollmyndigheter för djur- och livsmedelshantering.

Regeringen

Kan enligt smittskyddslagen meddela särskilda föreskrifter om smittskyddet om landet kommer i krig eller krigsfara. Regeringen får även meddela särskilda föreskrifter om smittskyddet om det vid en fredstida kris finns behov av samordnade nationella åtgärder eller särskilda insatser inom smittskyddet.

Ekonomi

Utredning av smittsamma sjukdomar som berör enskilda patienter bekostas av respektive vårdgivare. Smittskyddsensheten kan i vissa fall bekosta provtagning vid mindre sjukdomsutbrott. Om ytterligare utredningar erfordras ur smittskyddssynpunkt fördelas kostnaderna efter beslut i Krisledningsnämnden.

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Hotbilder

Varseltid

Vid utbrott av smittsam sjukdom ges varseltid från någon timme som vid vattenburna utbrott eller vid sabotage- och terroristhandlingar upp till flera veckor som vid exempelvis en ny influensapandemi.

Infektionssjukdomar som kan orsaka allvarliga utbrott och epidemier

Infektionssjukdomar som kan orsaka allvarliga utbrott eller epidemier:

- luftvägsinfektioner (influensa, corona-virus)
- mag-tarminfektioner (salmonella, campylobakter, EHEC, cryptosporidier, virus-gastroenteriter)
- systeminfektioner (meningokock infektion, virala hemorragisk febrar)
- toxinpåverkan (botulism).

Exempel på infektionssjukdomar som skulle kunna användas vid biologisk krigföring och terrorverksamhet:

- virala hemorragisk febrar (ebola, lassafeber)
- mjältbrand (pneumoniformen)
- tularemi
- smittkoppor
- kolera.

Smittspridning

Smittspridningens omfattning avgörs av:

- hur smittsam sjukdomen är
- hur smittämnet sprids
- inkubationstidens längd
- hur mottaglig befolkningen är
- hur effektiva åtgärderna att avskära smittvägarna är.

Mer information:

[Smittvägar och laboratorieassocierade infektioner — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

[Livsmedel och vatten – utbrotts-handbok — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Sjukvårdens uppgifter vid utbrott av smittsam sjukdom

Omhändertagande

Respektive sjukhus och primärvård svarar för det primära omhändertagandet inom sitt område.

Vid massinsjuknande med smittsam sjukdom får smittade eller misstänkt smittade personer **ej** blandas med osmittade så att smittspridning kan ske.

Medicinskt indicerade undersökningar och behandlingar får ej förhindras eller försenas p.g.a. misstänkt eller konstaterad samtidig smittsam sjukdom.

Information

Personer med känd eller misstänkt smittsam sjukdom skall få den information och de anvisningar av sin behandlande läkare som erfordras för att förhindra smittspridning. Smittskyddsläkaren svarar för att erforderlig grundinformation finns tillgänglig.

Se Smittskyddsblad:

<https://www.rvn.se/sv/For-vardgivare/Smittskydd/smittskyddsblad/>

Samverkan

Primärvård och sjukhusvård skall samverka. Samverkan skall vid behov sökas med primärkommun och med angränsande regioner.

Vård

Smittade eller misstänkt smittade personer som behöver sjukhusvård

- Vårdutrymmen och arbetsmetoder utformas så att smittspridning ej sker. Respektive berörd klinik samråder med vårdhygien. Vid förekommande fall, se [vårdhygienisk riktlinje A-Ö](#).
- Vid behov överförs icke smittade patienter till andra sjukhus eller vårdinrättningar.
- Patienter som kan vårdas polikliniskt skrivs ut.

Smittade eller misstänkt smittade som **ej** behöver sjukhusvård

Primärvården svarar för vård av smittade eller misstänkt smittade som **ej** behöver sjukhusvård. Dessa skall hänvisas så att de inte kommer till sjukhusen eller sjukhusens akutmottagningar för att inte verksamheten där skall blockeras.

Dokumenttyp
RiktlinjeFastställt
2019-03-07Reviderat
2022-05-04Giltigt till och med
2023-11-04Dokumentnr / Version
378873 / Version 3

Tabell 1 Definitioner

Allvarlig händelse	händelse som är så omfattande eller allvarlig att resurserna måste organiseras, ledas och användas på särskilt sätt
Behandlande läkare	den läkare som undersöker eller behandlar en person för smittsam sjukdom
Endemi	ständig närvarande sjukdom, begränsad till ett geografiskt område
Epidemi	oväntad stegring av antalet sjukdomsfall och en omfattande utbredning
Epidemisk allvarlig händelse	tillgängliga resurser är otillräckliga i förhållande till behovet och belastningen är så hög att normala kvalitetskrav trots adekvata åtgärder inte längre kan upprätthållas
Epizooti	smittsam djursjukdom med stor spridning
Infektion	överföring av patogen och dess utveckling eller reproduktion i människokroppen
Objekt	djur, livsmedel, vattentäcker, avloppsvatten, vatteninstallationer, ventilationsanläggningar och annat än människor, som kan sprida smitta
Pandemi	epidemi som sprids över stora delar av världen och drabbar en stor andel av befolkningen i varje land
Patogen	ett ämne med reproduktionsförmåga (virus, bakterie, svamp, parasit) eller annat biologiskt material som kan orsaka infektion eller smittsam sjukdom hos människa
Smittbärare	en person som bär på ett smittämne utan att själv vara sjuk
Smittsam sjukdom	avser alla sjukdomar som kan överföras till eller mellan människor och som kan innebära ett inte ringa hot mot människors hälsa
Smittskydd	med smittskydd avses verksamhet till skydd mot att smittsamma sjukdomar sprids bland människor
Utbrott	lokal ökning av antalet sjukdomsfall
Vårdrelaterad infektion (nosokomial infektion)	infektion som ådragits i samband med vård
Zoonos	infektionssjukdom som kan spridas från djur till människa

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Lagar av betydelse för smittskydd

Smittskyddslag

Smittskyddslagen (2004:168) reglerar ansvarsförhållanden och nödvändig samverkan mellan landsting/region, smittskyddsläkaren och andra instanser. De bestämmelser som är vägledande för smittskyddsläkarens arbete i fred, skall i tillämpliga delar även gälla under höjd beredskap och krig om inte andra föreskrifter meddelas genom särskild lagstiftning eller av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Andra lagar av särskild betydelse för smittskydd

- Epizootilag (SFS 1999:657)
- Hälso- och sjukvårdslag (SFS 2017:30)
- Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:544)
- Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (SFS 1994:137)
- Livsmedelslag (SFS 2006:804)
- Miljöbalk (SFS 1998:808)
- Offentlighets- och sekretesslag (SFS 2009:400)
- Zoonoslag (SFS 1999:658)
- Lag om skydd mot internationella hot mot människors hälsa (SFS 2006:1570)

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Bilaga 1 Tänkbara smittvägar

Kontaktsmitta

Smittämnen som överförs via fysisk kontakt med smittkällan, till exempel via kontakt med ett smittförande material eller från en smittad person till en annan person (direkt kontaktsmitta). Kontaktsmitta kan även ske via något föremål eller yta som varit i kontakt med smittkällan (indirekt kontaktsmitta).

Droppsmitta

Smittämnet sprids via vätskedroppar från en smittad person vid nysning, hostning och tal. Smittämnet tar sig in i kroppen genom att dropparna landar på slemhinnor eller genom inandning av mycket små droppar. Exempelvis sprids influensa som droppsmitta.

Luftburen smitta

Vid luftburen smitta sker överföring av virus eller bakterier med små droppar eller i form av partiklar som hänger kvar i luften under lång tid och där smittan kan färdas långa sträckor. Det kan till exempel hända när droppar i luften torkar och bildar så kallade droppkärnor. Vid inandning når dessa djupt in i andningsvägarna. Mässling, vattkoppor och tuberkulos är exempel på infektioner som sprids som luftburen smitta.

Blodsmitta

Viral hemorragisk feber (VHF) sprids mellan människor genom infekterade kroppsvätskor såsom saliv och blod. VHF orsakas av flera olika virus, bland annat Ebola och Lassa.

Livsmedelsburen smitta

Läs mer om livsmedelsburen smitta på sidan [Utbrottshandbok – livsmedels- och vattenburen smitta \(FOHM\)](#).

Objektburen smitta

Objekt i miljöbalkens mening kan till exempel avse anläggningar såsom bassängbad och kyltorn, eller installationer i fastigheter såsom ventilationssystem och vatteninstallationer med tappkranar och duschar. Läs mer om objektburen smitta på sidan [Smittspårning och undanröjande av objektburen smitta \(FOHM\)](#).

Dokumenttyp	Fastställt	Reviderat	Giltigt till och med	Dokumentnr / Version
Riktlinje	2019-03-07	2022-05-04	2023-11-04	378873 / Version 3

Relaterad information

[HSLF-FS 2015:8 \(FOHM\)](#)

[Regional kris och katastrofmedicinsk beredskapsplan \(RVN\)](#)

[Smittsamma sjukdomar A-Ö \(FOHM\)](#)

[Smittskyddsblad \(Smittskyddsläkarföreningen\)](#)

[Smittspårning och undanröjande av objektburen smitta \(FOHM\)](#)

[Smittvägar och laboratorieassocierade infektioner \(FOHM\)](#)

[Säkerhetsdatablad för smittämnen \(FOHM\)](#)

[Utbrottsgrupp vid smittspridning i vård och omsorg \(RVN\)](#)

[Utbrottshandbok – livsmedels- och vattenburen smitta \(FOHM\)](#)

[Vårdhygieniska riktlinjer A-Ö \(RVN\)](#)